D. D.

DISSERTATIO CHEMICO-MEDICO-PHARMACEUTICA,

DE

TINCTURIS, ESSENTIIS & ELIXIRIIS,

QUAM,

Suffragante & Consentiente Experientiss. Facult. Medica In Reg. Acad. Upsaliensi,

Sub PRÆSIDIO,

EXPERIENTISSIMI VIRI,

DN. DOCT. NICOLAI ROSÉN,

S:æ R:æ M:tis Med. Ordin. & Medic. atque Anat. PROFESS. Publ. & Ord.

Pro GRADU DOCTORIS rite obtinendo,

Ad publicum examen defert

STIPENDIARIUS REGIUS,

NICOLAUS GISSLER,

MEDELPADUS.

In Audit. Carol. Maj. ad diem 30. Maji, ANN. MDCCXLIV.

Horis ante & post meridiem solitis.

UPSALIÆ impressa.

α. ω.

§. I.

Um finis primarius ſcientiæ Medicæ ſit, tuta, cita & jucunda curatio, in hanc tota mente omnique animi impetu incumbere debet Medicus.

§. II.

Hinc eligenda remedia efficacia, tuta & ſcopo conſequendo maxime appropriata, tam ratione *Materiæ* quam *Formæ*.

§. III.

Has eaſdem leges §. §. I. II. nos quoque ſervare debemus, dum illam Pharmacopœiæ partem pro modulo ingenii pertractare ſuſcipimus, quæ agit de *Tincturis*, *Eſſentiis* & *Elixiriis*. Id enim maxime ad officium noſtrum pertinere arbitramur, ut, curis medicorum plerorumque a pharmaceuticis laboribus averſis, hoc in maximis rebus & maxime neceſſariis habeamus, quo, rejectis ſuperfluis, ineptis, male paratis & inutilibus pharmacis, nulla alia in officinis proſtent, quam quæ neceſſaria ſint, apte juſtoque modo parata, efficacia, quæque commode poſſint propinari. Inter hæc vero haud infimum locum occupant *Tincturæ*, *Eſſentiæ* ac *Elixiria*,

quippe

quippe quæ non tantum a magnis viris laudantur, sed ipsis etiam *ægrotis* grato compendio arrident. Accedit, quod diutissime possint servari, facile mitti, per itinera circumferri, & ad usus quotidianos in pera gestari. Quibus, si id addimus, quod primum forte dici debuisset, scilicet hujuscemodi formulis omnibus fere satisfieri posse indicationibus, nescio an multa supersint remediorum genera, quæ hæc gloria possint æquare.

§. IV.

Dictæ autem formulæ (§ III) sunt species infusi. *Infusum* enim est medicamentum internum fluidum, ex menstruo liquore, materiæ idoneæ parte aliqua vel toto, ope macerationis, plerumque citra ebullitionem imbuto constans; conf. Celeber. Gaub. Meth. concinand. form. Medic. p. 118. Hinc materies harum est: *Menstruum* seu *solvens*: *solvendum*: denique *Accessorium*. De quibus aliqua, ad nostrum Thema spectantia sunt adducenda.

§. V.

Menstruum est corpus, quod lege artis applicatum alteri, illud dividit in minutas quidem partes ita, ut particulæ solventis inter partes divisas soluti, sint penitus intermistæ: celeber. Boerhav. chem. Tom. 1. p. 558. Edit. Lips. Hinc natura Menstrui erit, ut illud ipsum æque solvatur, dum solvit solvendum, ac ipsum solutum in partes suas dividitur ab ipso solvendo.

§. VI.

Menstrua Chemici dicunt esse vel *solida*, vel *fluida*, vel ex his *mixta*. Cum vero nostro scopo inserviant menstrua fluida (§ IV), de his nostrum præcipue est agere.

§. VII.

Menstrua fluida sunt vel *Aquosa*: ut Aqua simplex, stillatitia &c. vel *vinosa*: ut vina: Rhenanum, Gallicum,

Hispanicum &c. vel *spirituosa*: ut spiritus vini vulgaris, aut arte purior, frumenti, Juniperi, aliique ardentes fermentati: conf. Celeber. Gaub. l. c.

§. VIII.

Materiem solvendam (§ IV) præbet, quidquid attributa boni remedii (§ II) continet, & per macerationem frigidam, calidamve, sine vel cum ebullitione, in Menstruorum aliquo (§ præc.) solvitur: cujusmodi plurima offert Regnum Vegetabile, pauciora Minerale, Animale paucissima.

§. IX.

Accessoria sunt I:o quorum adminiculo solutio promovetur, vel menstruum acuendo, vel solvendum aperiendo, vel huic illud adcommodando. II:do Sunt et, quæ infusione jam peracta, admiscentur in augmentum virtutis medicatæ, vel correctionem noxiæ, injucundæve qualitatis: celeber. Gaub. loc. cit.

§. X.

Cum particulæ solventis inter particulas divisas soluti sint penitus intermistæ (§. V); manifestum est, partes menstrui se applicare partibus corporis solvendi, hancque associationem inprimis absolvi eo exquisite tempore, quo solutio peragitur. Igitur causa certa hic requiritur quare particulæ dissolventis a se mutuo recedant, & potius petant illas materiæ dissolvendæ particulas, quam ut in antiqua statione maneant.

§. XI.

Causa hæc actionis Menstruorum (§ præc.) quæcunque demum illa fuerit, æquo tamen jure quærenda in soluto, ac in solvente; communis ergo utrique, reciproca in utrisque est.

§. XII.

Causas hasce (§ præc.) quærenti, videndum quid ignis faciat Menstruis, quid motus Mechanicus, tritus,

con-

concuſſio &c. efficiant, quid agant menſtrua ipſa, quot & quibus modis agant in ſolvenda & vice verſa, quid ex utrisque fiat.

§. XIII.

Ignis motu mere Mechanico corpuſcula minima menſtrui impellit, movet, agitatque; moles quorumcunque corporum dilatat, in minima dividit, & ita ipſe multa ſolvens corpora, aliorum actiones ſuæ facultati immiſcet, unita opera agit. Hinc calor ſolutionem menſtruis propriam auget; eo igitur requiritur ut conditio neceſſaria.

§. XIV.

Cum vis diſſolvens menſtrui pendeat ab applicatione particularum minimarum ejusdem quam arctiſſime ad corpuſcula ſoluti (§ X), clarum eſt, attritum Mechanicum validum, diuturnum, concuſſionem crebram, multum heic præſtare. Inde enim attenuantur & dividuntur corpora in ſuas minutas partes, ut minima melius agere queant in ſe mutuo; tandemque permiſtioni intimæ quam optime favent.

§. XV.

Vidimus jam ignem ſuo motu ſuccurrere ſolutionibus corporum in ſuis menſtruis (§. XIII.) usque ad ſua minima, attritum & concuſſionem idem efficere (§. XIV); unde ambo unita opera præſtare debent, quod poſſunt. Hinc ex hiſce motibus ſæpe exoritur occaſio, qua latens cauſa (§ XI), quæ quidem tecta prius adfuerat, jam evadat manifeſta, atque aperte nunc prodat ſuas vires, quibus in ſe invicem agant; quæ aliæ eſſe non poſſunt, quam vires ſingulis corporibus, eorumque conſtituentibus partibus inſitæ ſingulares, & in phyſico horum & chemico examine animadverſæ. Non poſſumus hanc cauſſam communibus motus gignendi originibus tribuere, fruſtra enim in propulſione, gravitate,

tate, elasticitate, vi magnetica, aliave, si quæ sit, generali causa, ortum novi hujus motus & actionis quærimus: singularis ergo est inter solvens & solvendum vis, non communis omnibus corporibus.

§. XVI.

Dum menstruum solvens suum solvendum dividet solo motu Mechanico dicto Mathematicis, debet solvens antea quiescens, ab alia causa generante motum in eo agitari; quod idem ignis (§ XIII) tritus & concussio (§ XIV) præstare possunt; Particulæ deinde menstrui ab hac causa motæ, impingere debent sua vi in superficies particularum corporis solvendi, & per illam has abradere, decutere de suo solido, ubi vero privantur hoc motu ab igne dato, nihil ultra agunt; sive hæc actio superficiei externæ solvendi imprimatur, sive interne intra poros illius insinuata corpuscula ita egerint. Hunc unicum agendi modum Mechanicum Menstruorum aliquid præstare posse fatetur Celeber. Boerh. chem. T. I. p. 571. Corpora enim fluida moles immersas undique ambiunt, premunt, penetrant, sed deinde vix mutant per suam molem, duritiem, figuram, pondus.

§. XVII.

Mechanica vis (§ præced.) semper fere concurrit & adjuvat corporum solutiones in suis menstruis. Cum vero contingat ut corpora cum particulis menstrui cohæreant, atque maneant æquabiliter permista, quamvis ambo hæc notabiliter ponderibus suis inter se differant, præter illam vim oportet censere solutionem factam fuisse actione alia, quæ scilicet nata fuit ex illa privata, singularique proprietate (§ XV) quæ obtinet in solvente tantum ratione sui solvendi & vice versa. Per hanc scilicet potestatem elementa unius trahebant alterius elementa, sicque divellebant a suo priori concreto. Hinc post divulsionem hanc, minima hæc se invicem associant,

sin-

finguntque mille novas corporum ſpecies; pertinetque hic modus ſolvendi ad illam menſtruorum claſſem, quæ *Mutua Attractione* partium ſolventium & ſolvendarum perficiunt ſuam præcipuam operationem: quorum quidem numerus eſt locupletiſſimus. Conf. Celeb. Boerh. chem. de Menſtr.

§. XVIII.

Cum vero fiat, ut menſtrua dentur, quæ ſolvendo corpori, vi *Repellente* miram diſſolutionem conciliant; vi ejusdem ratiocinii (§. præc.) fatendum eſt, adeſſe repulſum quendam, qui idem efficiat. Pari modo dicendum ſi quædam alia cauſa ex dictis, vel nova aliqua ſimul adſit, tum ex binis vel pluribus ſimul ſolutionem factam eſſe, judicandum eſt.

§. XIX.

Ex his omnibus dictis à § XII. ad XIX. ſequitur, in corporum ſolutionibus a ſuis menſtruis, concurrere omnes dictas cauſas vel ſimul vel quasdam plus, minus; Cauſas ſingulares convenienter ſuis viribus agere; omnesque notas adeſſe ſi adſit ignis, tritus vel concuſſio, vis repellens, vis attrahens, actio Mechanica; omnesque etiam effectus ſimul tum ſequi debere, nempe attenuationem, concretionem, vel æquabilem permiſtionem, immutationem, ſeparationem.

§. XX.

Illa ſolventia quæ virtute prorſus ſingulari actionem ſuam abſolvunt (§. XV), adeoque non operantur per eas facultates, quas in omni corpore æqualiter naturæ autor diſtribuit, ſunt adeo multa, ut pauciſſima horum ſint, quin eo pertineant. Cum vero noſtrum ſit potiſſimum agere, de Menſtruis fluidis dictis (§. VII.) De *aqua* & *aquoſis* primum dicendum.

§. XXI.

§. XXI.

Aqua Menstrui potestate dissolvit 1:o sales omnes cognitos gemmæ, fontium, maris, omne nitrum atque ammoniacum. 2:o omnes sales notos alcalinos, puros, volatiles. 3:o universos quoque sales alcalinos fixos. 4:o genera quæcunque acidorum naturaliter vegetantium classi innascentium, acida vegetantium & aceta per fermentationem producta. 5:o Sales compositos, ex acidis & alcalicis combinatis. 6:o Boracinos sales. 7:o Sales nativos plantarum, essentiales dictos. 8.o Sales vegetantium ex vinis & succis plantarum plane fermentatis oriundos. 9:o Sapones nativos vegetantium, in quibus aqua, oleum, sal, spiritus plantæ, quam accuratissime sunt immista, & concreta; ut & quosdam alios succos ex his præcedentibus diversos: ut cassiæ pulpam &c. Item gummata, & mucilagines; spiritus rectores vinculo non tenacissimo illigatos; vel oleo & sale mixtos succos. 10. Succos vegetantium liquidiores, 11:o Firmas animalium partes & succos quoscunque cognitos, sola pingvedine excepta. 12:o omnes sapones artificiose factos. Hæc omnia præstat aqua eo fere felicius, quo purior est, minusque permista, aut saturata prius heterogeneis, saltem de ejus effectu melius judicari potest. Confer celeb. Boerh. chem. Tom. I. p. 606 & seqq.

§. XXII.

Aqua non solvit olea pura, pingvia, Balsama, resinas, sulphura; nisi juvetur sale quodam, saccharo, bile, melle, vitello ovi, saponaceis quibuscunque, accessu spiritus fermentati. Nec Lapides, metalla, semimetalla solvit. Terras acidis solutas solvit, non vero si alcalicis sint unitæ.

§. XXIII.

Aquosa menstrua non indigent nova explicatione, cum ceteroquin eadem fere jam repetenda forent, quæ

de

de vi aquæ ſolvente (§§. præc.) explicuimus; meminiſſe interim juvat, aquas ſtillatitias, pro virtute plantarum ſingulari communicata, poſſe obtinere ſingularem vim ſolventem; E. g. Spiritus vini vix ſolvit Rheum, ſed aqua cinamomi ſ. v. deſtillata ſolutionem juvat, & auget vim purgantem. Hinc pro re nata de aquarum deſtillatarum vi ſolvente judicandum eſt.

§. XXIV.

Inter Menſtrua ſpirituoſa primo ponimus loco Alcohol vini, quod ex ſolis vegetabilibus, per ſolam fermentationem unice, deſtillando tandem purum acquiritur; optimum de vino, hydromelle, cereviſia. Alcohol perfecte ſincerum, quod omni fere ratione videtur eſſe oleum vegetabile ſubtiliſſimum. I:o ſolvit aquam, ſolvitur ab ea ut & aquoſa omnia. 2:o Hinc & omnia vina cujuscunque generis. 3:o Omnia ſpirituoſa, fermentata, acida, qualia ſunt quævis acetorum genera. 4:o Spiritus Rectores aromaticos, olea ſimilia, ut & reliqua olea pura, Balſama. 5:o Omnes veras reſinas vegetabiles. 6:o gummi reſinas pro magna parte. 7:o ſales alcalinos, puros, volatiles. 8:o Sales alcalinos fixos ſicciſſimos. 9:o Sapones pleroſque, præſertim teneriores. 10. Sulphura in alcalicis ſoluta, atque aperta. Sed ſales compoſitos non attingit, ut ſal maris, nitrum; nec terram puram. Nec mercurium, metalla &c. conf. Celeb. Boerh. Chem. T. I p. 632. Salia vero ſubtiliora non adeo terreſtria vel ignea & penetrantia reddita ſolvit, ut arcanum tartari, nitrum flammans, ſal ammoniacum variaque eius genera, ſalia quædam cum calce viva tractata, ſal volatile ſuccini & eius generis alia. vid. Dn. Pott exercit. chem. p. m. 127 & Hoffmann. obſ. Phyſ. chym. p. 120.

§. XXV.

Qvum Spiritus ardentes conſtent Alcohole, aqua, acido, varia proportione, pro majori vel minori puritate

inter ſe unitis, patet ex §§. XXI, XXIV, quid de menſtrua horum vi ſtatuendum.

§. XXVI.

His ipſis principiis (§. præc.) ſi addideris ſubtile oleum, fere ac alcohol, menſtruæ virtutis, habes & ea, è quibus vina (§. VII) coaluerint; ſi forte & aliquod principium ſalinum in quibusdam acceſſerit; Ex his tamen ſpiritu alia gaudent copioſiore, alia parciore, acido alia liberiore, alia per oleum magis obvoluto. Unde & horum vis ſolvens intelligitur. vid. Celeb. Gaub. l. c. p. 120.

§. XXVII.

Quia Menſtruum Aquoſum ſolum corruptioni eſt cito obnoxium, inde minus aptum per ſe noſtris formulis cenſetur; alia tamen virtute dives cum fructu adhibetur (§. XXIII). Conſervantia vero ſunt Menſtrua ſpirituoſa ac vinoſa; Hinc experientiæ teſtimonio adeo commendanda, tam ob vim optimam ſolventem, quam ob vim conſervantem & arctiori nexu retinentem virtuoſum nuptum, tum quoque quod ad penitiores vaſorum receſſus penetrent.

§. XXVIII.

Cum Menſtrua Spirituoſa & vinoſa (§. VII) noſtris formulis (§. III) potiſſimum, aquoſa parcius ſint adhibenda; conſtat quænam materies ex Triplici Regno (§. VIII) huc quadret; Delectus tamen heic, ſi uspiam, omne fert punctum. Neque hunc quis apte fecerit, quem natura rei extrahendæ, vis ſolvens menſtruorum (§. XXI & ſeqv.) & Acceſſorii (§. IX) reſpectu horum & illius efficacia, latent. Quum vero de menſtruis jam dictum ſit, pauca de materia rei extrahendæ & Acceſſoriis ſeu adminiſtrantibus ſunt addenda.

§. XXIX.

Ex vegetantibus ergo, ea potiſſimum conveniunt, quæ oleo activo, non vero inerti aquoſo & vappido,

cum ſuo inhærente ſpiritu rectore, aliquoque principio ſalino, in quibus hæret odor ſaporque vegetantis; Hinc quæ aquas & olea ſtillatitia medicata præbent. Tum ſucci ſaponacei, gummoſi, reſinoſi, aut ex his compoſiti. Plantæ Ergo Aromaticæ, Balſamicæ, oleoſæ, amaræ, reſinoſæ, Reſinoſæ-Gummoſæ &c. atque diu admodum propriæ fragrantiæ inprimis tenaces, noſtro inſerviunt ſcopo.

§. XXX.

Regnum Animale vix multa, præter caſtoreum, niſi Moſchum & Zibethum deſideres, ſuppeditat. Minerale præprimis ſuccinum, ambram Griſeam, ſulphura, cuprum, ferrum, Antimonium, & ex his præparata.

§. XXXI.

Cum vero Materies §. §. XXIX. & XXX expoſita, haud promiſcue menſtruis quibusvis deſcriptis (§. XXI. & ſequ.) accommodata ſit; curandum ut illi, ex arte prius ſelectæ, quoad principia extrahenda cognitæ, maxime idoneum jungatur ſolvens. Sin minus conveniat unum, combinanda duo. Si nec hoc voto reſpondeat; *Acceſſoriis* §. IX. N. I. utendum: Cujusmodi habentur maxime ſalium varia genera, acida, alcalina, neutra, inter quæ terra foliata tartari principem locum obtinet, cum & in ſpirituoſis ipſa ſolvatur apte; quin & licet rarius, ſpiritus, vegetantium aromaticorum virtute impraegnati. Acceſſoriis N. 2. ſæpe non opus. Si tamen requirantur, quod in Elixiriis fit, ſint in eodem menſtruo integre ſolubilia vel aliis juventur, ſine tamen præcipitatione prius ſolutorum. Corrigentibus ſi uteris, cave ne abutaris. confer. celeb. Gaub. p. 119. 122.

§. XXXII.

Tincturæ, Eſſentiæ, & Elixiria ſunt ſpecies infuſi (§. IV.) & nomen formulæ varium eſt, prout menſtruum (§. VII.), Materies ſoluta (§ §. XXIX. & XXX.), Acceſſoria (§. præc.), compoſitionis diverſitas, ſelectus, uſus;

vel prout liquor coloratus, pellucidus, tenuior, saturatior, spissior, magis compositus & opacus; vel pro eo ac alia accidentia diversa fuerint. Sic affines sunt inter se Essentiæ & Tincturæ, illæ à viribus concentratis, hæ à colore dictæ magis. Differunt igitur potissimum colore, qui eminentior est in Tincturis, minor in Essentiis respective, unde sæpenumero confunduntur.

§. XXXIII.

Essentiæ inter Tinct. & Elixiria medium tenent locum; Illæ simplices sunt vel compositæ; hoc semper compositum. Tincturæ habentur communiter tenuiores reliquis, & colorem, aureum, rubrum vel cæruleum, ut colores in universum jucundiores, plerumque possident; minus jucundi sunt luteus, viridis, niger, ex his mistus, opacus. Cum vero colore nihil mutabilius, præsertim sicubi varia permiscentur; Nec ex coloribus miscendorum ulla datur coloris post miscelam nasci turi, determinatio physica generalis; Et sint interim qui ex colore adficiantur; his igitur quantum fieri potest subveniatur; hoc ergo discendum à Chemia, quæ & exempla det & regulas, quibus heic opus.

§. XXXIV.

Essentiæ saturatiores & magis concentratæ sunt quam *Tincturæ*, quoniam ipsum virtuosum plantarum vel rei extrahendæ possidebunt. Adeoque Essentiæ sunt liquores Medicati concentrati è subjectis selectis & rite paratis, genuino menstruo spirituoso vel vinoso solutis vel extractis, virtutem mixti separatam exhibentes. Essentiæ concentratæ, quæ omnem vim simplicis continent, dicuntur *Essent. Essentificatæ*. E. g. R. spirit. Anis. lbj. semin. anis. contus. unciam, digere p. 4 dies, adde olei still. anis. quantum in spirit. solvi potest, tandem addatur Extr. Anis. Sesquidrach. digere per biduum. Sr. *Essent. anisi Essentifi-*

ſentificata. Vid. Celeb. Neum. p. 240. Proxime accedunt elixiriis ſaturitate, ſed ex uno tantum ſimplici conſtant.

§. XXXV.

Elixiria ſunt Eſſentiæ ſaturatiores, opacæ, ſpiſſæ, ſemper compoſitæ. Ad normam eſſentiarum menſtruo appropriato extrahuntur & ſolvuntur, & eadem eſt præparandi ratio quoad ingredientia, menſtruum, horumque proportionem & adjuvantia, ac in ipſis obtinet eſſentiis. Solus ſelectus, compoſitio, & uſus potiſſimum eadem diſtingvunt; nam uſus horum magis polychreſtus erit.

§. XXXVI.

Elixiria vel ſola mixtione, vel extractione prima ſecundave parantur. Cum ſint eſſentiæ compoſitæ (§ præced.); facile patet ſimplices ſibi junctas invicem Elixiria conſtituere. Extractionem primam vocamus, quando ex ſimplicibus ſelectis ſpeciebus fit extractio. Secundam dicimus, quando ab extractis elixiria combinamus, ſolutione extractorum jam paratorum. Singulis his obtinetur ſcopus idem, & tanquam ſuccedanea ſibi invicem hæc ſubſtituuntur, ne deficiat præſidiorum facilitas.

§. XXXVII.

Ex dictis ſequitur in horum medicamentorum præparatione, ad ſequentia debere attendi: I:o Sciendum quodnam & quale ſubjectum ſcopo intento potiſſimum inſerviat. II:o Quodnam menſtruum huic ſolvendo aptum ſit; E. g. Si vinum, fortis vel debilis ſpiritus vini, ſi ſal Tartari addi debeat. III:o ſi ſolutio vel extractio in vaſe clauſo fiet. IV:to quo calore. V:to ſi in loco frigido. VI:to quantum tempus ſolutio quævis requirat &c. Hinc ſequentes regulas Eruditis examinandas & melius determinandas, loco ſpeciminis ſiſtimus.

Regul.

Regul. I. *Vegetabilia ſint recenter ſiccata & modice, niſi recentia præſcribantur. Incidi quoque debent & contundi priusquam affunditur menſtruum.*

Cum vegetabilia recentia ſint propriæ partis aquoſæ innatæ quam tenaciſſima, quod conſtat, dum aquæ calidæ infunduntur, hanc vix tingunt, vel aliquam virtutem cum aqua communicant, ſine coctione aliqua protracta, vel ſucco proprio recenti addito ut menſtruo; Modice vero exſiccata in eadem aqua alias ſolubilia longe facilius extrahuntur; Hinc recentia vegetabilia difficilius aquam puram ut novum aliquod menſtruum admittunt. Idem ratione menſtruorum ſpirituoſorum valet; Hinc vegetabilia potius ſunt modice exſiccanda. Quod vero incidi & contundi debeant, patet ex § XIV.

Reg. II. *Menſtrui quantitas a) menſura vel pondere determinetur, ipſiusque qualitas b) accurate exprimatur.*

a) Menſtrui minor majorve quantitas capienda, ſcilicet pro eo ac ſpecifice gravior fuerit, leniorve materies; virtus ejus magis minusve coacta, ſolutu facilior, aut difficilior, menſtruum ipſum potentius aut debilius, & ſcopus requirat liquorem vi medicata magis minusve ſaturatum. conf. Celeb. Gaub. l. c. p. 124. Menſura vel pondere tamen quantitas menſtrui determinanda; cum inter alia maxime neceſſarium ſit, ut una ſit ſemper & ubique doſis purgantium & anodynorum.

Nec materies vegetabilium: ut herbæ, folia, flores ad manipulos, vel pugillos, fructus ad numerum, heic ſumenda, ſed pondere determinanda. conf. Præfat. Catalog. & Valor. Medic. in Offic. pharm. Regn. Svec. proſt. Edit. 1741.

b) Ita Rhei Tinct. fit c. vin. vel aqua ſtillat. cinam. ſ. v. Laccæ c. ſp. vin. Rectificatiſſ. Aurantior. c. vin. Opii c. aqua. Spir. vini autem ſit purus, optime dephlegmatus, non vulgaris frumenti aut aliarum frugum nauſeoſus

ſus, nec ab aliis ſpeciebus abſtractus, aut alienis virtutibus impraegnatus; Hinc in tanta varietate qualitas menſtrui ſemper determinetur.

Reg. III. *Fiant autem omnes extractiones juſto ordine, ita ut ultimo addatur quod facillime omnium menſtruum admittit, vel quod vim ejus infringit.*

E. g. In Eſſentia Juniperi, ſi Baccæ, Rob & ſpiritus ſtatim miſcentur, tum rob inviſcat ſpiritum ut nulla extractio Baccarum fiat; ſi vero baccæ primum in ſpiritu extrahuntur & poſtmodum harum Rob additur, finem optatum conſequeris. Idem obſervandum in aliis: In Elix. ſalutis pharm. Edinb. Raſur. lign. ſanct. primum cum ſpiritu vini per quatriduum digerenda, folia ſennæ poſtea per biduum, tandem Rad. Liqv. & paſſul. Min.

Reg. IV. *Quæ difficile menſtruum admittunt ſpirituoſum, aperiantur prius oleo Tartari p. deliqv. vel ſale Tartari; ſi vero pretium non obſtat, menſtrui loco adhibeatur ſpiritus naphtæ, aut arcanum Tartari, in ſpirit. vini ſolutum, dum nimirum ſolvi debent corpora reſinoſa compactiora & certo ſcimus, illorum ſpecificam vim hiſce menſtruis non mutari aut deſtrui.*

E. g. Tinct. Succini, in qua ſuccinum primo cum ſale tartari optime teritur, & in ſella reponitur, ut humiditatem aliquam aſſumat, poſtea leniter exſiccatur maſſa hæc, de novo teritur & ſic ſecunda vel tertia vice opus repetendum, unde poſtmodum a ſpiritu vini facile ſolvitur vel potius extrahitur.

Sic Lacca & Myrrha cum oleo tartari per deliquium prius rediguntur in paſtam mollem, poſtea exſiccandam, quod idem de novo bis vel ter repetitur, & poſtmodum ſolutioni committitur.

Reg. V. *Tincturis vero & eſſentiis purgantibus non addatur ſal Tartari, ne vis illarum deſtruatur.*

E. g.

E. g. in ſubjectis reſinoſis purgantibus: ut Jalappa, ſcammoneo &c. ſal Alcali additum minuit horum vim, ſalia media augent, celeb. Neum. p. 239. Hinc colligimus ad Tincturas multas ſalem alcalinum fixum non requiri, quia vires ſingulares perderet, aut mutaret.

Reg. VI. *Ad ſpirituoſas eſſentias non alia adhibeantur ſimplicia, quam quæ principio oleoſo vel ſulphureo abundant.*

Veterum chemiſtarum regula eſt, ſpiritus ſolvit in ſe ſibi ſimile. Nam Alcohol abſolute ſincerum, de bene ſiccis vegetabilibus etiam compoſitis, educit fere ſola inflammabilia, ſcilicet ſpiritus, Balſama, olea, reſinas, gummi reſinas, tum ſaponacea teneriora, relinquit ſalem purum ſiccum, & terram. Si ergo artifex noverit in his partibus hærere virtutem ſingularem totam, vel præcipuam, quam ex iis quærit, tum inſtituenda operatio cum Alcohole puriſſimo ſolo. Quando autem virtus quæſita hæret in oleoſo, reſinoſo, ſalino & ſaponaceo ſimul, tum rectius adhibetur ſpiritus vini rectificatus: quia ille ſpiritus agit parte ſua aquoſa in ſalinum ſaponaceum, & ſpiritibus ſuis in Balſamicum, oleoſum, reſinoſum, adeoque in tali tinctura vires adunatæ habentur; conf. celeb. Boerh. chem. Tom. II. p. 205.

Cum vero jam ſpiritus purus, ut ex dictis patet, non educat niſi fere ſola inflammabilia ex vegetabilibus etiam compoſitis; ſequitur hinc quoque, ut ſpirituoſis eſſentiis non alia adhiberi debeant ſimplicia, quam quæ principio oleoſo vel ſulphureo abundent.

Ex his ipſis principiis ſequitur; Eſſentiam panis eſſe vanam. Item Elix. Antifebr. Br. quod tartarum vitriolatum continet. Item Elix. Uter. croll. quod recipit ſal matris perlarum & extr. Artemiſ.

Reg. VII. *Nec ut menſtruum adhibeatur, ſpiritus roſarum, quippe quem non omnes ferunt.*

Odo-

Odorum haud minor fere, quam colorum (§ XXXIII) est mutabilitas: At major etiam & verior efficacia, nam constat omnem sæpe rerum virtutem ab odoribus horumque principiis pendere; his destructis illam simul perire; notum est, nec placere omnibus quæ nonnullis; Hypochondriaci, Hystericæ, Epileptici à Svaveolentibus sæpe pessime mulctantur. Curandum hinc, ne quid in his vitii oriatur. Removenda Erg. Tinct. Corall. c. spir. Ros.

Reg. VIII. *Digestionis tempus accurate determinetur, idque ratione habita ad majorem minoremve tenacitatem subjecti & ad anni tempus.*

Tempus macerationis determinatur vel ex effectu, dum color, sapor, odor, docent vim expetitam in menstruum transiisse; vel sæpissime ad horas, dies, noctes; prout vel ex indole menstrui, accessorii & subjecti magis minusve prompta cognoscitur extractio, vel prout adjuvatur ab aliis accedentibus adminiculis, igne, anni tempore, crebra concussione; vel ut hæc saltem superficiaria aut intimior exigitur, aut citius tardiusve peracta requiritur.

Reg. IX. *Menstruum semper adhibeatur, quod vim subjecti recipere valet.*

Ut menstruum vim subjecti recipere valeat, requiritur, ut ratione materiæ infundendæ, laxissimam habeat proportionem, sæpissime quidem sextuplam, octuplam, duodecuplam, aliquando minorem vel longe majorem, prout ejus virtus in majori minorive volumine contineri, aut tota vel saltem ex parte, adhibito menstruo elici potest. E. g. Uncia salis marini solvitur in vigecuplo aquæ, duæ vero non. Deinde materiæ ex arte prius selectæ, maxime idoneum jungatur solvens (§. XXXI.) E.gr. ad gummoso-salinum sumitur aqva, ad resinosum spiritus vini: Ita Elix. propr. Helmont. nihil valet, estque nihil aliud quam aqua cinamom. Myrrhata.

Reg. X. *Nihil addatur ſimplicibus, quod efficit, ut menſtruo penetrari non poſſint.*

Non ſolum proportionata quantitas & qualitas menſtruorum, ſed etjam ordo in affundendis iisdem, attendi debet. Scire quippe juvat, an primo loco affundenda acida, ſecundo ſpiritus vini, an vice verſa, an ſimul & ſemel, poteſt id variare ratione menſtruorum vel ſubjectorum. Sic ob acidum affuſum ſuper ſpecies in Elix. Vitr. Mynſ. ante peractam extractionem, nihil fere ſpiritu poſtea extrahitur; nam vel debilior ad extrahendum redditur ſpiritus, vel ſubjectum exinde ita mutatur, ut ſolutioni minus auſcultet. Hinc quæcunque menſtrua ſibi non ſunt ſubordinata, vel aliquo modo contraria, illa nec jungi poſſunt commode, nec extractionem præſtare.

§. XXXVIII.

Uſus formularum dictarum maxime univerſalis eſt, omni fere morbo, ætati & ſcopo conveniens; modo ut materies, & menſtruum, inter ſe atque indicationi congrua ſeligantur. Vires generales harum pendent vel a ſpiritu rectore, qui occultus in ſubjectis heic ſelectis hoſpitatur, & ſæpe miras proprias virtutes complectitur; tum quoque a Balſamo opimo pingui, quod in iisdem adeſt; denique & roborante plerumque reſinoſo, quod in iisdem latet; vel ex his mixta, vel alio quocunque modo compoſita facultate; tandem ab alcohole diſſolvente, vel alio quocunque menſtruo ſpirituoſo & vinoſo. Hinc itaque in genere pronunciari poteſt de omnibus univerſalis hæc poteſtas, calefaciens, excitans, nervos horumque liquidum agitans, exſiccans, putredini reſiſtens, vires ſingulares adaugens, vaſa conſtringens. conf. celeb. Boerh. chem. Tom. II. proc. 56. Singulares harum uſus monſtrabimus ſub cujuslibet formulæ præparatione, ex quibus ſequentes nobis maxime placent.

TIN-

TINCTURA ANTIMONII TARTARISATA.

Rc. Antimonii

Nitri ana uncias duas.

Terantur in pulverem, qui injiciatur paulatim in Salis Tartari, intenso igne fusi in crucibulo, uncias quatvor. Continuetur fusio per horæ dimidium, tum effundatur mixtura in mortarium ferreum, siccum & calefactum. Massæ pulveratæ, calidæ & matracio inditæ affunde

Spiritus vini rectificatiss. libr. duas.

Digere leni calore B. A. per triduum & cola Tincturam.

Obs. Tinctura antimonii est vel pure alcalina, vel alcalino sulphurea, uti nostra jam descripta. Quando enim antimonium, sulphure & metallico constans, mistum cum nitro & tartaro igni committitur, tum statim nitrum cum tartaro, & sulphure antimonii, ingenti impetu incenditur; tum autem alcali fixum fit ex nitro & tartaro; id autem alcali fixum, vi ignis agitatum, rapit in se avidissime, sibique unit quam arctissime sulphur, quod jam cum spiritu vini rectificatiss. Tincturam efficit, parte Metallica intacta fere relicta. Nostra Tinctura alcalino-sulphurea, eadem est fere quæ Tinctura sulphuris, vel cinerum clavellat. phlogisto carbonum nuptorum.

USUS.

Solida leniter stimulat, circulationem promovet & saponis ad modum detergit ac aperit, urinam pellit, sudores ciet; hinc sanguinem purificat, ictericis, cachecticis, hydropicis, scabiosis &c. ex usu est. Timide non debet propinari, sed ad drachmam & amplius, bis, ter aut quater per diem, junctis tamen diluentibus, &, dum fieri potest, exercitatione musculosa. In hujus uncia resinæ guajaci drachmæ binæ possunt dissolvi & cum *Electuario Purificante* Dn. Præsidis propinari, dum usus postulat.

TINCTURA RHEI SIMPLEX.

Rc. Rhei incis. & contus. Unciam.
Tartar. Tartaris. drach. sem.
cochinill. scrup. un.
aquæ cinnam. s. v. lbj.

digere per biduum æstivis caloribus, ceteroquin quatridua opus habet loco tepido digestione, quod semel annotasse sufficiet.

Obs. Ex rhabarbari unciis binis, aquæ communis ope, extracti gummoso salini uncia cum granis duodecim elicitur. Spiritus vini vero ope vix drachmas tres obtinemus. Hoc interim extractum ob salis copiam aqua communi dissolvitur facile. conf. Geoffroy de m. medic. T. II. p. 127. Præstaret equidem, ni adeo intenderetur pretium, *Tinctura* hæc, cum *liquore Arcani tartari* aquoso parata, ejus quippe Polychrestus est usus, in ictero in primis, Gonorrhæa, fluore mulierum albo ac tumido infantum abdomine.

USUS.

Est lenissimum detergens, aperiens, diureticum & alvum ducens remedium sine aliqua roboris vel toni intestinorum destructione, sed potius cum aliqua post alvum motam roboratione. Hinc utilis in obstructionibus Mesenterii, hepatis, in passionibus hypochondriacis, colicis, aliisque.

Ad guttas XXX Tinctura hæc est Tonica, ad duas vel tres drachmas sit mite laxans, præter hæc quod Tonica sit.

TINCTURA RHEI COMPOSITA.

Rc. Rhei opt. incis. & contus. uncias duas.
Rad. Galangæ sesquidrach.
serpent. virg. drach. un.
Tartari Tartarisati Drach. sem.
cochinill. Scrup. un.

Vini

Vini alb. Gallic. lb. unam.
digere leni calore per 4 duum & cola.

USUS.

Viſcidum ſolvit, alvum leniter ducit, obſtructiones viſcerum reſerat, vermes necat; Infantibus valde proficua medicina, dum duro abdomine & vermibus laborant; hypochondriacis etiam eſt ſolatio.

Dos. infant. Gt. 20, 30, 35 ad 40. in lacte, juſculo vel aqua aut ſyrupo appropriato. Adultis a drachma ad binas drachmas poteſt exhiberi.

TINCT. LACCÆ.

Rc. gum. Laccæ optim. trit. uncias duas. Irroretur oleo Tartar. per deliqu. q. ſ. ut ſit mollior pulticula, in urinali vitro fundi globoſi, leni calore ſenſim exſiccanda, quæ poſtea aëri aperto relinquitur in ſella, ut deliqueſcat, & iterum poſtea exſiccatur, quod idem de novo ter repetitur. Maſſæ bene exſiccatæ & phialæ altæ immiſſæ affunde ſpirit. vin. Rectificatiſſ. Seſquilibram. Digere per quatriduum in B. A. & tandem leniſſime ebulliat per bihorium.

Poſtmodum quiete depurata & colata tinctura, ex cucurbita vitrea ad dimidias, ab alcohole deſtillatione ſeparanda.

USUS.

In ſcorbuto oris, laxitate ac purulenta affectione gingivarum, caſu dentium prodeſt. Solet c. melle roſ. applicari ope penecilli. *Interne* absque nimia exæſtuatione inducta; in arthritide, Rhevmatiſmo lentiore, ſcorbuto inertiore, leuchophlegmatia, hydrope, albo fluore eſt uſus pulcherrimi, judice Celeb. Boerh. proceſſ. 56. Sumitur repurgato prius, & vacuo ventriculo, ter interdiu, ex vino hiſpanico vel canarino. ad gtt. XX. vel XXX.

Tinct. Myrrhæ.

Rc. Myrrhæ tritæ Unciam c. ſemiſ.
aperiatur oleo tart. p. deliqu. q. ſ.
Affunde ſpirit. vin. rectificatiſſ. lbj.
Dig. in B. A. p. 6. dies & cola. Not. Fiant heic omnia ut in priori proceſſu.

USUS.

Interne eſt optimum langventibus omnibus inertia ſimplici laborantibus ſolamen. Maxime amabili ſexui, contra illos morbos, qui ab aquoſa, & mucoſa, humorum inertia, & partium firmarum debili nimis laxitate oriuntur; E. g. in ceſſatione menſium, & fluore albo. Sumatur ex conf. Alk. incompleta vel vino canarino.

Doſ. gt. XXX. ad XL. conf. Boerh. Proc. LVII.

Externus purificans & conſolidans uſus eſt potior, ſed tum ſine alcali ſæpius paratur. E. g. ad ulcera oris, narium, gingivarum, aliarum partium, fœda, vi ſua detergente & antiſeptica valet.

Tinct. Succini.

Rc. Succini flavi pellucidi puriſſimi in pollinem redacti. Uncias duas.
Olei Tartari per deliqu. q. ſ. ut fiat paſta
Cui leniter exſiccatæ & ter in aëre liquatæ ac denuo exſiccatæ affunde
Spirit. Vin. rectificatiſſ. Uncias XX.
diger. in B. A. p. octiduum & filtr. Tinct.
Doſ. gtt. XXX.

Sumitur ex ſyrupo quodam E. g. de fl. Tunicæ, non ex aqua. Forte præſtantior hæc erit, ſi per *ſpiritum naphtæ* præparatur. conf. Dn. *Pott* Exercit. chym. p. 168. *Album* minus olei, plus ſalis fovere dicunt.

USUS.

In mobilitate generis nervoſi & laxa ſyntaxi ſolidorum. Hinc hypochondriacis, hyſtericis, langventibus, frigi-

frigidis, aqvosis, mucosis, catarrhosis, & hinc sæpe convulsis prodest. In his maxime propinari debet post paroxysmum.

Dr. Burchard. eam laudat in colica habituali.

Externis usibus destinata parari debet sine Alcali.

TINCT. SAL. TART. HARV.

Rc. Sal. Tart. nigerrimi lb. sem.

Huic in mortario ferreo fervido, ne aquam aëris attrahat, per pistillum fervidum cito contuso in pulverem & indito in phialam altam vitream affunde

Spirit. Vin. optim. lb. j.

Digerantur leni calore in B. A.

sæpius agitando, per 8 dies.

Filtretur tinctura, quæ nigra est.

Dos. 2 ad 3 Drachm.

USUS.

Externe est nobile remedium ad depuranda, detergenda, exsiccanda, consolidanda humido purulenta, putrida, saniosa, virulenta, ulcera, cacoëthe, tam fistulosa, quam sinuosa & cuniculatim depascentia; tum & consumenda quæ luxuria excrescunt nimia.

Interne, ubi acidum, austerum, aquosum, pituitosum, abundant. Hinc valet in obstructionibus viscerum, colluvie aquosa, chlorosi, ictero sine febre, arthritide frigida. Agit per diuresin, diaphoresin & quandoque per alvum. Exhiberi potest ex syrupo 5. radicum aper. & aqua fœniculi, mane, ter, quaterve per diem. conf. Boerhav. chem. Tom. II. Proc. LXXIX

Tinctura Ferri seu *vinum chalybeatum.*

R. limat. Mart. s. præp. Unc. Tres.

Cochinill. Drach. sem.

Vin. alb. Rhen. opt. lb. duas.

Digere in B. A. p. IV. dies & filt.

Dos. Uncia Sem.

USUS

USUS

Eſt ſummum Boerhavio cognitum remedium ad inſtaurandam vim haimatopoieticam corpori humano, quoties hæc ſola ex debilitate laxorum nimis ſolidorum, humorum nimis levi, aquoſa, frigida, inerti indole exoritur. Nocet ubi vires vitæ nimiæ: conf. Boerh. chem. T. II. p. 388. In hujus Uncia ſolvere ſolet Dn. Præſes Extr. cort. Peruviani Drach. unde emergit *Elixir Tonicum.*

In hujus vero Unc. Duab. ſi diſſolvitur Extr. Hellebor. n. Drach. digeſtione bidua paratur *Elixirium*, quod *Tincturæ Mart. Helleborat.* reſpondet.

TINCT. CASTOREI.

Rc. Caſtorei opt. conciſ. ſesquiunciam.
Spirit. vin. Rectificatiſſ. lb. unam.
digere leni calore per 6 dies & cola.
Doſ. gt. XXX.

Obſ. Sunt, qui ſub hujus præparatione addunt ſal Tartari & ſal Ammoniacum, ſed inutilis eſt labor, addi enim poteſt, dum è re eſt, ex tempore ſpiritus ſalis ammoniaci vinoſus.

Forte præſtantior eſt hæc Tinctura, ſi paratur cum *ſpiritu naphtæ* vel cum *liquore arcani tartari ſpirituoſo.*

USUS.

Eſt nervina, anticolica & antihyſterica, additur etjam cum commodo clysmatibus anticolicis & antihyſtericis. Splendor laudum eius non obſcurata fuiſſet, ni timide nimis fuiſſet propinata. Exhiberi enim debet ad drachmam & ultra.

ESSENTIA POPULI.

Rc. oculorum Populi arboris recent. lb. ſem.
Spirit. Vin. Rectificatiſſ. ſeſquilibram.
Digere per ſex dies, exprimantur,
& filtretur eſſentia, in qua diſſolvatur
Extr. flor. Hyper. Reſin. Uncia.

Dige-

Digere ad plenariam solutionem & ad dimidias abstracta filtretur.

Obs. Optima quae censetur vis balsamica *Hyperici* in resinoso haeret, constat quidem principio resin. gummos. & terreo; optimum vero ejus praeparatum est *Extr. spirituosum.* Ex flor. uncia accepit celeb. *Neumann.* Extr. spirituos. unc. sem. Aquos. drachm. duas, Remanentiae drachmas duas. Salis vero & olei nullum vidit indicium.

U S U S.

Externe ut vulnerarium optimum, in vulneribus humidioribus.

— *Interne*, ut Balsamicum.

Dos. Gt. XXX.

ESSENTIA PAREIRÆ BRAVÆ.

Rc. Rad. Pareir. Brav. Unc. Tres.

Spirit. vin. Rectificat. Unc. quindec.

Post 6 dierum digestionem exprimantur, expressum aliis super affundatur

Rad. Pareir. Brav. Unc. duab.

atque post 6 dierum digestionem exprimantur & filtrentur.

Dos. gt. XXX. ad LX.

Obs. Constat radix partibus gummosis, resinosis & terreis; Oleum still. non dat. Parari potest menstruo aquoso & spirituoso, hoc vero praestat, dum vim specificam optimam extrahit: celeb. *Neum.* uncia Radicis continet terrae Unc. Sem.

U S U S.

Diuretica est, & in urinae suppressione ac hydrope effectum ejus bonum esse constat. Forte etjam adhiberi potest in ictero & asthmate humorali; In infuso certe, & decocto heic mira praestat.

ESSENTIA AMBRÆ.

Rc. Ambrae Gris.

Sal. Tart. ana Drach. duas.

Triturentur in mortario mixta, immittantur in cucurbitam vitream, affundantur

Spir. vin. Rectificatiss. unc. quinque.

digerantur per biduum, tandem semel lenissime ebulliant. Essentia filtretur & servetur.

Addi potest pro arbitrio præscribentis ex tempore olei still. cinam. gt. ad gratiam & virtutem augendam.

Obs. Hoffm. sumit spirit. Ros. super alcali rectificatum. Schulze commendat spirit. a TR. antim. acri abstractum.

Cum omnibus succedere ostendit Neum. & unica differentia in his est, quod spiritus rosarum singulariter augeat odorem, sed conf. Reg. 7. sal alcali essentiam magis colore saturatam reddat, licet solutio sine eo æque fiat completa; hinc & ut evitetur protracta ebullitio addi solet: lege de his celeb. *Neum.* Nobis arridet, ubi his opus, formula Electuarii. E. G.

Rc. Cinam. opt. scrup. un.
Sachar. alb. scrup. sem.
Extr. croc. essent. gt. XX.
ambr. gris. gr. ij.
olei stillat. cinnamom. gt. j.
Syrup. cinam. vel bals. q. s.
M. Dr.

hac formula vis non adeo cito perit. Ita in plantis oleo stillat. tenaciter adhæret spirit. rector.

USUS.

Stimulat, excitat, movet, reficit, roborat, calefacit & attenuat. Ergo prodest in lethargo, catarrhis, in colica pictonum, ad longævitatem, ad venerem excitandam, juvat memoriam, visum. Utilis est in apoplexia, vertigine, palpitatione cordis, vomitu, diarrhæa, gonorrhæa habituali. Præservat a peste. Senum est medicina. Plethoricis, hypochondriacis, hystericis non detur.

Suma-

Sumatur ex vino dulci.

Dos. gt. XV. XX ad XXX.

ESSENTIA CROCI C. VINO.

Re. croci opt. integr. non ſiccat. unciam. contunde in mortario cum vino canarienſi q. ſ. ut fiat pulticula.

Huic affunde vini ejusdem uncias ſex.

Digere vaſe opt. clauſo per 4 dies, decanta, cola & exprime.

Dos. a gt X ad LX. Uſum vide ſub titulo ſequ.

In pulverem redigi debet crocus in mortario calido, non exſiccari. libra croci dat olei eſſent. ſesquisdrach. cujus unica gutta linguæ admota ſentitur per 30 horas. Eſt ſine dubio magnum remedium cardiacum, antiſpaſmodicum & in linguæ paralyſi excellens. vid. *Neum.*

ESSENTIA CROCI C. SPIRITU VINI

Quam Extr. Eſſentiale dicit Boerh.

Rc. croc. opt. uncias duas.

Immitte in phialam vitream longo & anguſto collo inſtructam.

Affunde alcoholis puriſſ.tantum,ut emineat ad 4 digitos.

Obturato leniter cum papyraceo, collo, leniſſimo 100 graduum calore digerantur per triduum, ſæpe concutiendo. Refrigerata colantur. Colatura ſervetur.

Reſiduo affunde tantundem alcoholis, tracta eodem modo.

Colaturæ mixtæ ex alta cucurbita vitrea deſtillent leniſſ. 100 grad. adhibito calore usque dum uncia in fundo cucurbitæ ſuperſit. Frigida hæc probe ſervetur titulo præſcripto.

Dos. gt III ad X.

Obſ. Eſt odoris fragrantiſſimi, ſaporis amari, aromatici, penetrantiſſimi, ſpiſſitudinis olei liquidi, coloris ruberrimi. Spiritus deſtillando collecti ſerventur ad novi extracti Eſſent. præparationem. Duæ unciæ croci c.

ſem. in B. M. exſiccatæ dederunt in vaſe excipiente liquoris cujusdam odorati unciam ſem., qui ſine dubio quinta eſt eſſentia croci & volatile id, quod exſiccatione avolat; quod vero lætificans ſit crocus patet: vitro enim, in quo nuper eſſentia croci fuit, naribus tenerrimorum infantum admoto, ſtatim riſus ſuboritur. Croco cum ſemine papaveris albi temporibus admoto in viro 37 annorum, ut ſomnus illi conciliaretur, is tanta, non deſcribenda lætitia perfundebatur, ut metus eſſet dementiæ. Remoto & cum vino abſterſo pulvere, ceſſavit illa mira lætitia.

Reſidui unc. dedit extr. ſpirit. drach. quinque c. ſcrup. - - - - Altera uncia - - - aquoſ Drach. ſex. Extr. ſpirit. ſolvi poteſt digerendo in aqua. - - - Aquoſ. difficile admod. in ſpir. vin. conf. *Neuman.* & *Schultze.*

Qv. An liquor ex croco in B. M. ſiccando collectus, addi poſſit eſſentiis ex reſiduo parandis cum innoxio virium incremento? vel an ille narcoticus ſit, aut cum noxa lætificans?

USUS.

I:o Vires celerrime diffundit per corpus & adhibetur in triſtitia nimia.

II:o In debilibus, ſenis inprimis.

3:o in malo hyſterico.

4:to ad cavendum calculum. Not. lotium tingit colore rubro.

5:to ad pellenda lochia, menſes, hæmorrhoides.

6:to in doloribus.

7:mo in agrypnia.

8:vo in morbis ſpasmodicis.

9:no & paralyticis.

10:mo in tuſſi.

11:mo ad partum promovendum, dum deficiunt vires.

Hæc eſſentia miſceri poteſt aquæ, ſpiritui, oleo. Sumitur ex vino dulci, oleoſo, pingui.

Essen-

ESSENTIA STOMACHIC. POLYCHRESTA.

Rc. Piperis nigr. drach. quatuordecim.
Cardamom. min. drach. decem.
tritis affunde
liquor. terr. fol. tart. spirit.
spirit. sal. ammoniac. vinos. ana Lb. sem.
Digere leni calore per quatuor dies. Exprime & filtra.
Dos. gt. XXX ad L.

Obs. Dr. *Gundelsheimer* heic sumit omnes species Piperis, quæ in officinis habentur, nos vero non nisi piper nigrum, quod ex omnibus est maxime efficax. Album idem est cum nigro decorticato s. artem. Piper constat 1:o partibus oleosis. 2:o resinosis. 3:o gummosis. 4:o terreis. In oleosis latet quod odorem spargit, nihil vero de sapore subacri. libr. dat olei essential. drach. duas c. sem. Destillatur cum aqua & vino. Sapor subacris mordicans hæret in principio resinoso; Lbj. dat resinos. extr. uncias duas c. drach. binis. Hinc ex pipere essentia potest parari c. spir. vin. item c. vino.

Aliquot drachmæ Zinziberis possent quoque addi.

USUS.

Viscidum potentissime solvit & convenit cachecticis, hydropicis, phlegmaticis; prodest etjam in tussi stomachali Cholerici, plethorici ab ejus usu sibi caveant.

ESSENTIA CASCARILLÆ ESSENTIFICATA.

Rc. cort. Cascarill. concis. sesquiunciam.
vin. alb. gallic. unc. sex.
digere per 4 dies & cola.
In colat. solve
Extr. cascarill. vinos. drach. sex.
ol. still. casc. drach. sem.
Sacch. canth. unc. sem. M.

USUS.

Prodest 1:o in debilitate ventriculi & intestinorum.
2:o in

2:o in spasmodicis partium stricturis.
3:o in debilitate pulmonum post diuturnam tussin.
4:to in cephalalgia. Vid. Bœhmeri diss. de cascarilla.

ELIX. PROPRIET. C. ACIDO. BOERHAV.

Rc. Myrrh. aloes. croci ana unciam. tritis affunde acet. vin. alb. Lb. quatuor, immittantur cucurbitæ vitreæ, ebulliant lenissimo igne p. 2. hor. frigefacta requiescant, ut fæces subsideant, liquorem clarum decanta, residuo affunde novi aceti Lb. duas, ebulliant iterum ut prius; frigescant, quiescant, effundatur clarum & cum priori extractione per telam raram coletur. Tincturas mixtas leni igne ex cucurbita vitrea destilla, ut decem unciæ restent, quibus adde spirit. vini rectificatissimi uncias decem, digerantur, filtrentur, serventur.

USUS.

Extrinsecus ulcera putrida, saniosa, fœtida, sinuosa, fistulosa, virulenta, emendat, depurat, a corruptione defendit, vere balsamica virtute imbuit, conservat. Labiorum, gingivarum, linguæ, palati, faucium, gangrænas & ulcera sanat.

Interne eadem præstat in primis viis, quoties putredo, bilis fœtida, concreta pituita, lumbrici, & infiniti, de quatuor his causis oriundi, morbi ibidem dominantur. In sanguine & visceribus eadem fere præstat. Sumitur mane vacuo ventriculo, post ultimum pastum ad minimum duodecim horas. Datur una vice a drachma semis ad duas tresve ex mulsa, hydromelle, aut vino molli, dulci, superambulando, aut abdomen molliter perfricando postea. Si majori sumitur dosi cum regimine paulo frigidiore, purgat semper per alvum. Si partitis hauritur, minoribusque dosibus, urinæ spissæ secretione sangvinem repurgat, plerumque ambo successive peragens. At largiori assumtu, decumbenti in lecto, stragulis

gulis bene operto, ſudoriferi generoſi officio ſtrenue fungitur ita, ut vix alteri cedat, tum poſtea & alvum plerumque ciet, & urinam, omni modo utile. In putrido ſcorbuto, intermittentibus febribus, ictero & cachexia mirificas ejus virtutes læti vidimus. conf. Boerh. Chem. T. II. Proc. LXXXI.

ELIX. PROPRIET. S. ACIDO BOERH.

Rc. Aloes, *Myrrhæ*, croci unciam. Trita immittantur cucurbitæ vitreæ, affundatur liquor paratus ex tartari tartariſati Unciis tribus in Aquæ fontanæ Unciis ſex ſolutis. Digerantur per triduum in balneo arenæ & ſpeciebus integre ſolutis ſuperaffundantur ſpirit. vin. rectificatiſſ. Lb. binæ, de novo digerantur eo calore, ut ad finem ebulliant. Frigeſcant & poſtquam per quietem ſpiſſum ſubſederit, clarum effundatur, novaque ſpiritus vini libra ſuperfuſa digeſtio continuetur: ſeparatur dehinc clarum & repetatur, donec omnia fere ſoluta ſint, omnes liquores filtrentur per bibulam, & ſpiritus ſuperflui eo usque per deſtillationem evocentur, donec viginti unciæ reſtent, quæ ſerventur pro elixirio.

Obſ. An præſtet liquor ex cineribus clavellatis cum quindecuplo acerrimi aceti, miſcendo, colando, inſpiſſando paratus? Boerh. ch. T. II. p. 235. Proſtare etiam debet *Elixirium* hoc cum *liqu. Arcani tartari ſpirit.* paratum, ſed pretioſum eſt & pauperum crumenæ ſuperius medicamentum.

USUS.

Agit in *primis viis* abſtergendo, pituitam ſolvendo, tonum roborando, digeſtionem juvando, inertiam bilis corrigendo, vermes expellendo, alvum ducendo.

2:o In *ſanguine* leniter ſtimulando, ſanguinem movendo, calefaciendo, ſecretiones promovendo, ſpiſſa & tenacia fundendo. Inſuper putredini reſiſtit & acidum impedit. Ergo commendatur in muciditate primarum

viarum,

viarum, cruditate acido viſcida, digeſtione debili, inertia bilis, ictero chronico, vermibus, febribus intermittentibus, obſtructionibus viſcerum chronicis, ſuppresſione menſium, hæmorrhoidum, lochiorum, in cachexia, œdemate pedum, aſthmate pituitoſo, ſcorbuto, doloribus arthriticis & rheumaticis frigidis, fluore albo.

Doſ. ſcrup. un. ad drach. ſem.

ELIXIR. VISCERALE DR. ROSÉN.

Rc. Cortic. Aurant. ab omni albedine mundat. unc. ſem.
Rad. Rhei opt. comminut. ſcrup. Sedecim.
Terræ fol. Tartari Unciam.
Vini albi Gallici Uncias ſeptem.
diger. leniſſimo calore per quatuor dies. In colatura diſſolve
Extracti centauri minor. vinoſ. Unc. Sem.
- - - Cort. Caſcarill. vinoſ. Drach. duas.
Olei ſtillat. Flor. chamomill. V.
Milleſol. ana gt. X.
M.

Obſ. Nobile admodum eſt remedium & multiplici experientia comprobatum. Ex natura ingredientium, menſtruo ac modo quo paratur, quivis facile de virtutibus ejus judicabit. *Corticum Aurantiorum* præcipua vis latet in ſtill. oleo, quod carminativum eſt & ſtomachale. *Rhei* vero radix laxans eſt mitiſſimum. Poſt alvum vero motam inteſtina roborat. Bilem præterea abſtergit & naturalis defectum ſupplet. Hinc maſticata in ictero valet, ſtricta alvo, in diſpoſitione ad colicos dolores, in cruditatibus ventriculi, inteſtinorum, in Diarrhæa, lienteria, dyſenteria ac contra vermes. Urinam etiam leniſſime pellit. *Foliata Tartari terra* uti optimum eſt menſtruum, ita etiam ſapo eſt mitiſſimus juxta & penetrantiſſimus, quo quidem præſtantius vix datur incidens, abſtergens, aperitivum, viſcida attenuans & colliquans remedium.

dium. Accedit, quod prompte alvum ducat, urinæ vias expediat, viſcerum infarctus, ac, fere dixerim, indurationes ſanet, ſtrumasque digerat. *Extractum Centauri minoris* vinoſum efficax eſt, tuta & continuato uſui apta medicina, dum amaris ſtomachicis, bilis ſuccedaneis, aperitivis, anticachecticis, menſes ac hæmorrhoides promoventibus opus eſt. *Extractum Caſcarillæ* vinoſum uti ſtricturas partium firmarum blande demulcet, ita etiam tonum viſcerum relaxatum inſtaurat. *Oleorum vero ſtillatitiorum Chamomillæ ac millefolii* notiſſima eſt commendatio ad ſpaſticos ac dolorificos affectus hypochondriacorum inprimis ac hyſtericarum.

Loco *arcani tartari* parari etiam poteſt cum *tartaro tartariſato*, quo pauperibus etiam eſſe poſſit ſolatio nobilis medicina.

VIRES.

1:o Abundantem in primis viis mucum incidit, attenuat, abſtergit.
2:o Ventriculum & inteſtina roborat.
3:o Bilis defectum ſupplet.
4:o Ejus tenacitatem ſolvit.
5:o Liquidi inteſtinalis ſecretionem promovet, atque induratas fæces emollit.
6:o Vermes expellit illorumque generationem impedit.
7:o Spaſmos ſedat.
8:o Flatus diſcutit.
9:o Acidi generationi eſt impedimento.
10:o Lacteorum vaſorum & glandularum meſeraicarum obſtructiones ſolvit.
11:o Viſcidi in pulmonibus generationi obicem ponit.
12:o Sanguinis circuitum leni ſtimulo auget, ejusque ſecretiones hoc modo & vi ſua ſaponacea promovet.
13:o Viſcera roborat & illorum obſtructiones tollit.
14:o Urinæ vias apertas ſervat, calculique generationem impedit.

Ergo valet in adpetitu dejecto, & inde orta debilitate; In vomitu viſcidi; in cardialgia; flatulentia; colica; alvo tarda; vermibus; ictero chronico; vertigine, hæmicrania, ſymptomaticis; aſthmate pituitoſo; flatulento hypochondriacorum; ad avertendam pituitoſam apoplexiam; in habitu corporis pallido, tumido; œdemate; hydrope; in podagra retenta; in difficultate menſium, hæmorrhoidum ac urinæ &c.

Dos. à gt. XXX. ad LXXX.

Commode cum aliis medicinis poteſt combinari: E. g. In tard. nimis alvo cum Tinctura Rhei aut cum liquore Terræ fol. tartari, vel cum liquore tartari ſplenitico; In difficultate menſium, cum Eſſentia croci aut cum Elix. propr. Boerh.; In Hydrope cum Eſſentia Pareiræ bravæ, & ſic porro.

Elixir. Polychrestum. Edinb.

Rc. Gumm. Gvajaci ſesquiunciam.
Balſam. Peruvian. Sesquidrach.
Spirit. vini Rectificatiſſ. Lbj.
digere in B. A. p. quatriduum
& Tinct. colatæ adde
olei ſtill. ſaſſafr. Drach. j.
M. Doſ. X ad XL gt.

USUS.

Adhibetur ut Balſamicum.

Elix. Stomachicum.

Rc. Rad. galang.
Cort. ext. aurant. rec. ana Uncias duas.
Cochinill. Drach. ſem.
inciſ. & contuſ. affunde
vin. alb. Gallic. Lb. duas.
Digere per ſextiduum & cola.
Doſ. gt. L. ad C. ex vino, -

aqua

aqua menthæ vel cinamomi.
Hujus Lbj. ſi addimus
Spirit. vitriol. Unciam, habemus
Elix. ſtomach. c. acido.

FORMULÆ EXTEMPORANEÆ.

TINCTURA APERITIVA.

Rc. Tinct. Rhei ſimpl.
Liqv. terræ fol. tartari aquoſ.
ana Unciam ſem.
M. Doſ. 30. ad 90 gt.

USUS.

Ejusdem fere eſt virtutis c. ſeqv. & propinatur illis, quibus partes ſolidæ non adeo ſunt laxæ, ſed magis ſenſiles; alvum infantum, ſtrictam nimis, reſerat, continuato uſu. Hyſtericis & Hypochondriacis in alvo nimis tarda, dum alia non ferunt laxantia, commendatur. Ictero etiam medetur, qui cum calore quodam urget.

In hac ſolvi poteſt extr. Aloës & Hellebori nigri, dum hæmorrhoidum promotionem intendimus. In ſtatu vero magis cachectico, ſolvuntur hæc extr. in Tinct. Viſcer. addi etiam tum poteſt extr. Myrrhæ vinos.

TINCTURA VISCERALIS.

Rc. Tinct. Antim. Tartariſ.
liqu. terræ fol. tartari ſpirituoſ. ana Unciam ſem.
M. Doſ. 30. ad 60 gt. ter, quaterve per diem.

USUS.

In obſtructionibus viſcerum, infarctu vel ſtagnatione viſcidi cujusdam in renibus, cum laxitate partium ſolidarum. In atrophia infantum orta ab obſtructis glandulis meſeraicis. Mucum enim vi ſaponacea abſtergit, & ſolida leni ſtimulo ad vegetiores contractiones excitat. Hinc Icterum chronicum ſanat, Menſes movet, aſthmati mucoſo medetur. Hydropis ſanationem juvat. Exantlata apoplexia pituitoſa cum uſu adhibetur. In Rheumatiſmo frigido ſine febre etiam prodeſt.

Eſſen-

ESSENTIA CASCARILLÆ EXTEMPORANEA.

Rc. Sacchar. canth. Unc. ſem.
Ol. Stillat. Caſc. Drach. ſem.
Tritis & mixtis adde
Extr. Caſcarill. vinoſ. Drach. ſex. ac affunde
Vini albi Gall. Uncias ſex.
Solutio Dr. Doſ. Drachma j ad Tres.

Ad hujus normam, obſervatis obſervandis, parari poſſunt

ESSENTIÆ EXTEMPORANEÆ.

v. gr. Cinam. Menth. & aliæ plures.

De *Eſſentiis Eſſentificatis* nihil addimus, parari e- enim poſſunt, quæ neceſſariæ judicantur, ad normam *Eſſent. aniſi Eſſentificatæ* &c.

De Tribus ſeqv. Eſſ. dubii ſumus, an rejici debeant vel retineri; virtutes interim, fide auctorum niſi, addimus.

ESSENTIA ALEXIPHARMACA TEMPERATA STAHL.

U S U S.

Sudorem & urinam pellit, in febribus quibuscunque ex uſu eſt, poſt quoslibet paroxyſmos & dum debilis nimis pulſus intendi debet.

Doſ. gt. XL. ad LX.

ESSENTIA SCORDII.

Obſ. In ſpiritu vini Rectificatiſſimo extrahitur omne vireſcens plantæ, in quo omne virtuoſum ut & nauſeoſum ſcordii latet; celeb. Neum. Aqua ſcordii deſtillata pauciſſimas partes oleoſas vix odore perceptibiles continet; hinc vix valet. Potiſſima vis latet in reſinoſo, quod optime ſpiritu vin. Rectificatiſſ. extrahitur; hinc eſſentiam cum eo parari ſuadet celeb. Neum.

U S U S.

Diuretica & Alexipharmaca eſt. Utilis in febribus intermittentibus tempore apyrexias, & contra vermes. Doſ. gt. XL. ad LX.

ESSENT. PIMPENELLÆ ALBÆ.

Obſ. Stahlius ſuam *creaturam* apellat. Extractiones aquoſæ parum valent, nec ex hac parari poteſt aqua deſtillata, aut ſpiritus, parum tamen olei ſtillatitii fundit. Potiſſima virtus ſi quæ ſit, reſidebit in reſinoſo, & pauciſſimo oleoſ. eſſentiali, quæ ambo obtinentur ſpirit. Vin. rectificat. in eſſentia. De Pimpenella idem valet ac de radice Ari, quod nimirum nec recens eſſe debeat, nec nimis antiqua; vix æqualem vel conſtantem ejus virtutem invenies; Hinc nec juſtam doſin determinabis; quare potius relinquitur.

USUS.

Reſolvit, diſcutit, ſudores & urinam movet. Prodeſt in infarctu viſcerum, in impuritatibus lymphæ, in tuſſi hypochondriaca & ſine vehiculo deglutita in angina pituitoſa & principio inflammatoriæ.

Doſ. gt. XX. ad L.

Hiſce vero nos præferimus *Spiritum Ammoniacalem Aperitivum*, qui ſic paratur.

Sali Alcalino volatili, puriſſimo, ſalis ammoniaci vel ſpiritui ejusdem affunde per vices ſpiritum aceti fortisſimum, puriſſimumque, concute, permiſce accurate, donec nulla amplius effervescentia exoriatur, calefac tum omnia, iterumque aliquid admiſce ſalis, aut ſpiritus, ſi neque tum quidquam ebullitionis obſervatur, ſaturatio jam peracta erit. Habebiturque liquor, ſi rite peregeris, ex alcali & acido volatilibus concretus, ſalſus. Qui non facile in ſolidum ſalem redigi patiens, exhibet penetrantiſſimum medicamen. Obſ. Qui ex ſpiritu urinoſo & cryſtallis tartari paratur, concreſcit in ſal cryſtallinum ſubamarum, ſalſum, facile ſolubile, non inelegans antihypochondriacum, quod mediocri calore deſtillatur in liquorem ſubtiliter ammoniacalem, huic fere ſimilem. conf. Dn. Pott. in exercit. chym. p. 127.

USUS.

USUS.

Liquor hic non modo omnium eſt penetrantiſſimus, qui corpori humano adhibentur, ſed absque eroſione ulla virtutem ſuam exercet, ſimulque facultate antiſeptica, ſalina, putrefactioni humorum pulcherrime reſiſtit: qvare forte aliud præſtantius aperiens, attenuans, diaphoreticum, ſudoriferum, vix impetratur.

Extrinſecus autem appoſitus fomenti admodum ſummum eſt diſcutiens, & reſolvens. Maxime omnium ocularioram morborum, ubi in cornea opaci quid ſubnaſcitur, aut in humore aqueo, ſi fomenti forma rite applicetur. Forte ſalium compoſitorum, neutrorum, hic omnium erit ſubtiliſſimus, non inepte *ammoniacus* dicendus. Conf. Boerh. chem. T. II. pr. 108.

Porro dubii ſumus de

Essentia Millefolii.

Obſ. Uti poſſumus millefolio in infuſo. Habemus ejus aquam & oleum ſtillat., ac extracta tam reſinoſa quam gummoſa, quæ pro re nata jungi poſſunt extempore; Prodeſſe dicitur ut Tonicum, ſedativum & hæmorrhagias ſiſtens.

USUS Essentiæ.

Commendatur a *Stahlio* ad motus hæmorrhoidales moderandos, ad nimium fluxum menſium, nephriticorum vomitus & morbos reliquorum viſcerum cum vena portæ connexorum. Cum eſſentia croci mixta dolores & tormina, quibus menſtruatæ vexantur, mitigat.

Dos. Gt. L. ad LX.

Essentia Chamom. v. e *Calycibus vel potius receptaculo.*

USUS.

In morbis Cardialgicis, colicis & ſpasmodicis.

Obſ. Dubitamus de hujus neceſſitate, cum virtutem ejus ſpecificam in aliis præparatis magis concentratam habeamus; Nam lb. un. Chamom. Rom. non dat niſi drach. ſem.

ſem. olei ſtillat. Chamom. V. vero tantum ſcrupulum; Jam præcipua & ſpecifica vis latet in oleo ſtillat. ſolo; Vides ergo quantum virtutis medicatæ habebis in unciis aliquot Eſſentiæ. Hinc eſſentiæ loco præſtat ſumere, pro re nata E. g.

Rc. olei ſtillat. fl. chamom. V. Drach. ſem.
Sacchar. cant. Unc. ſem. trit. miſc. c.
Extr. fl. Chamom. v. Drach. Sex.
Solv. in Aquæ ejusdem qvater cohobatæ Unc. Sex.
Dr. cochlear j pro doſi.

Essentia Cardamom.

U S U S.

Eſt carminativa, ſtomachica & roborans. Infantibus propinari poteſt in flatulentia ex aqua Cinamom. vel Meliſſ. a gt. X. ad XXX.

Obſ. Vix neceſſaria eſt, cum proſtet oleum eſſentiale. Uncia dat olei ſtillat. ſcrup. in hoc oleo præcipua virtus medicata latet. Præterea ex tempore præparari poteſt ſal volatile oleoſ. cardamomi, recipiendo ſpirit. ſalis Ammoniaci vinoſ. Unciam, olei ſtillat. Cardamom. ſcrupulum.

M.

Essentia Corticis Peruviani.

Obſ. Præſtat corticis hujus adhibere pulverem vel extractum rite paratum. In forma pulveris aut c. aqua quadam aromatica & ſyrupo grato, aut clyſmatis in modum, miſcendo pulver. cort. c. lacte aut alio liquido; dum retineri non poteſt addimus diaſcordii parum.

Essentia Centauri Minoris.

Doſ. gt. XL ad LXX.

U S U S.

Stomachica eſt & anthelmintica, in febribus intermittentibus prodeſt, ac in obſtructione viſcerum, hepatis, uteri, Meſenterii. Ex uſu etiam eſt in hydrope, cache-

xia,

xia, chlorosi, ac mensium defectu. Ad drachmas duas exhibita alvum ducere dicunt.

Obs. Præcipua vis est in principio resinoso, vix aliquid valet gummosum; in decoctis vinosis etiam adhiberi potest. Ejus aqua & spiritus nihil valent. Ex summitatibus siccatis parata essentia est atrorubens, ex recentibus vero saturate viridis, & tum illam alvum ducere ait celeb. Dn. *Schulze*. Parari etiam potest c. vino, & dum in Essentiæ Uncia solvitur Extr. drachma dicitur

ESSENTIA CENT. MINOR ESSENTIFICATA.

Sed anne sufficiat ejus habere extractum resinosum; idque in liquore terræ fol. tartari solvere cum opus fuerit; vel vinosum, idque extempore in vino dissolvere?

ELIXIR SALUTIS.

USUS.

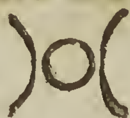
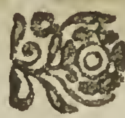
Illis qui flatibus, alvi & urinæ tarditate laborant commendatur

Dos. cochlear.

Obs. Sed minus necessarium videtur hoc Elixirium; tarda quippe alvus Elixirio viscerali aliisque præstantioribus remediis officii memor redditur. Urina vero suppressa, flatusque retenti, dum ejusmodi calida offerri debent, felicius *Clareto* dicto *Rossolis des six graines*, pelluntur. Claretum modo nominatum sic paratur: Rc. Semin. Anisi, fœniculi, anethi, coriandri, carvi, dauci, ana unciam. Contusa macerentur ad solem in vase vitreo clauso per tres hebdomadas c. spiritus vini libr. trib. F. Colat. cui adde syrupi parati ex sacchari albissimi libra. c. s. q. aquæ chamomill. vel menthæ crispæ.

Dos. cochlear unum vel alterum.

F I N I S.

Höglärde Herr LICENTIAT,

Wän och Gynnare.

OM Naturens drift oss jemt til dygdena leder,
Och thes systemål är förstånd och vishet at äga,
Är thet vist förebåd til Lyckans önskliga medgång;
Nu, når möda med hog ett hogadt sinne förenar,
Tänk, huru merkliga stiger en upp til förmon och åra.
Men hvåd gör blott flit? hvad hielper mödsam åtanka,
När Naturens lofliga följd af oböiliga kynnet
Hindras, at hielpa sig upp til mognad i vetskaper ädla?
Så, når Tu, min Wän, Titt snilles gåfvor upöfvat,
Wakat i stadigan id, vel åtänkt then komman'e tiden,
När Tu visat al hug, Tig lyckan ha fattat om armar.
Man nu fått har i Tig en Man förfaren å vitter;
Man, som nogare lårdt Naturens hemliga vårkan,
Gordt theri mårkliga prof, vål sökt at veta thes under;
Arbet i sakena drygt; på slutet Wetskapen ädlar.
Wål, Min Wän: utom alt ock thetta Tit Arbete lårda
Vitnar, thet Tu vårdiger är få båra then Heder,
Som Tig snara bereda ju skal Tin Ledare vårde.
Lyckan följe Tig åt, Tin Vålgång öke sig altid,
Och Titt Lof, Titt vårda Beröm sig stråcke så vida,
Som för Tig rått kårlek ha stigit ibland Tina vånner!

Höglärde Herr LICENTIATENS

ödmiuke tienare
NILS PETER FOUGT.

Til Herr AUCTOREN.

Just nu min siår af wördnad röres/
Når nytt af wårde höres hår.
Just nu min swaga *Clio* föres/
At wisa hwad i hiertat år;
Når Den sitt Werk i liuset ger,
Hwars welgång jag fast gerna ser.

Herr LICENTIAT, Er werfda heder
I *medicin*, Ert mogna wett/
Som nu til *Helicon* Er leder/
Och witter frägd har hittils gedt/
År det jag hårmed mena wil
At ödmiukt önska lycka til.

Snart lön, för öfrigt, lår få höras
På flit, på arbet, wett och dygd;
Sen får man se Er åra föras
Kring wida *Æsculapî* bygd.
Hwem år af samma sållskap då,
Som ej lår frögd och nöje få?

ROLAND PETRI MARTIN.